

INTENZIVNÍ PĚSTITELSKÉ TECHNOLOGIE JARNÍHO SLADOVNICKÉHO JEČMENE V ROCE 2008

Martin HÁJEK, Ladislav ČERNÝ, Jan VAŠÁK

Česká zemědělská univerzita v Praze

Úvod

Po dvou nepříznivých sklizních dosáhl jarní ječmen v roce 2008 nadprůměrných výnosů i dobré kvality. Oproti předchozímu roku došlo k nárůstu hektarových výnosů v celorepublikovém průměru o 1,32 t/ha (o 38,4 %) až na hladinu 4,76 t/ha (dle ČSÚ). V meziročním navýšení produkce si tak ječmen znovu potvrdil svou pozici druhé nejvýznam-

nější obiloviny v ČR a to i přesto, že došlo k poklesu osevních ploch jarního ječmene o 28,0 tis. ha (tj. o 7,6 %) na 341,2 tis. ha. Důvodem bylo zvýšení osevních ploch ozimé pšenice a kukuřice na zrno a také v minimu jarních zaorávek ozimů. Uvedený pokles se na konečné produkci 1 625,7 tis. tun neprojevil (dle MZe).

Tab. 1: Průměrné klimatické hodnoty za rok 2006/07 ve srovnání s dlouhodobým normálem klimatických hodnot za období 1961-1990

Měsíc	Klimatické charakteristiky	III. 08	IV. 08	V. 08	VI. 08	VII. 08	VIII. 08
Průměrné měsíční hodnoty	Teplota (°C)	3,8	7,9	13,8	17,8	18,3	18,1
	Srážky (mm)	32,0	61,4	74,1	65,9	58,8	67,7
Normál	Teplota (°C)	26,0	41,0	54,0	63,0	64,0	69,0
	Srážky (mm)	3,0	7,4	12,6	15,6	16,6	17,4

Údaje z pokusné stanice FAPPZ Červený Újezd

Mírná zima a nízký úhrn sněhových srážek umožnily brzké otevření jara a velmi časný výsev jarního ječmene. Příznivý průběh počasí v dubnové a květnové dekádě v celé ČR (chladno a deštivo) měl velmi pozitivní vliv na průběh vegetace. Téměř ideální rozložení srážek jsme zaznamenali i na naší pokusné stanici v Červeném Újezdě (tab. 1), která pravidelně trpí dubnovými suchy.

Přesné pokusy s intenzivními pěstitelskými technologiemi byly založeny na Výzkumné stanici v Červeném Újezdě (o. Praha – západ) podle jednotné metodiky (tab. 2) již po šesté. Odplevelení proti vytrvalým plevelům bylo provedeno 28.9.2007 (Roundup Klasik 3,5 l/ha) a následovala střední orba (hloubka 16-18 cm) 20.10.2007 sedmi-radličným obracecím pluhem s pčechem. Výsev byl proveden v optimálním termínu 30.3.2008 secí kombinací s rotačními bránami (Accord). Pokusy byly založeny po pšenici, klasickým způsobem setí do 12,5 cm širokých řádků a do hloubky 2-4 cm. Do pokusu byly zařazeny 3 preferované odrůdy jarního ječmene Prestige, Sebastian a Bojos. Porost vzházel rovnoměrně a byl vzešlý 15.4.2008. Začátkem června byl zaznamenán zvýšený výskyt mšic. V našich pokusech byly ošetřeny 11.6.2008 Cyperkillem 0,1 l/ha. Na začátku července ve vývojové fázi nalévání zrna

se v této oblasti projevil kratší přísušek, ten však způsobil nižší přepady zrna nad sítem. Sklizeň pokusu v Červeném Újezdě proběhla 6.8.2008 za teplého počasí při vlhkosti od 11 % do 16%.

Nejlepších výsledků docílila v tomto roce odrůda Sebastian, která dosáhla na intenzivní pěstitelskou technologii (INT) výnosu 7,27 t/ha a na standardní technologii (STA) 7,07 t/ha. Za vlhkého počasí s dostatkem srážek dokázala odrůda Sebastian uplatnit svůj vysoký výnosový potenciál i v této sušší oblasti, kde v minulých letech nedostatkem vláhy spíše strádala. Sebastian také dosáhl velmi dobré kvality, nejvyšší ziskovosti a rekordního počtu klasů v této pokusné lokalitě, který zde nikdy nepřesáhl hranici 1000 klasů na m². Nižší úrovní přepadu zrna nad sítem, způsobenou již zmíněným přísuškem, trpěly i ostatní pěstované odrůdy.

Největší předností tohoto ročníku je dosažení vysokých výnosů i kvality sladovnického ječmene a naopak největším problémem se stal prudký pád cen po sklizni. Hranice ziskovosti při standardním způsobu pěstování byla při zářijové ceně 3500,- Kč/t a neustále rostoucích nákladech až za úrovní 5,0 t/ha a při intenzivním způsobu pěstování až na úrovni 7,0 t/ha.

Tab. 2: Zjednodušená metodika pokusných variant

Operace	Technologie STandardní	Technologie INTenzivní
Zpracování půdy podzim	Roundup Orba (16 cm)	Orba (16 cm) + pěst
Zprac. půdy jaro	2x na koso kompaktor	1x na koso kompaktor
Setí	350 zrn/m ²	500 zrn/m ²
Hnojení N (kg/ha)	60 kg N v LAV (po zasetí)	30 kg N v Amofosu (zapravení sečkou nebo pod patu), 35 kg N v LAV (po zasetí), 25 kg N v LAV (ve 2 listech)
Odplevelení	Mustang	totéž
Insekticid	Cyperkill - kohoutek	totéž
Regulace		Sunagreen; Terpal C; Atonik Pro + Cerone
Listová hnojiva		3X Campofort (dle rozborů rostl.)
Fungicidní ochrana	1x Artea	Cerelux (na konci odnožování), Artea + Amistar (ve fázi naduřelé pochvy), Horizon (ve fázi kvetení)

Tab. 3: Intenzivní pěstitelské technologie jarního ječmene v Červeném Újezdě a jejich vyhodnocení v roce 2008 (náklady na INT 24 038,- Kč/ha; STA 17 687,- Kč/ha)

Technologie	STA	INT	STA	INT	STA	INT
Odrůda	Prestige	Prestige	Bojos	Bojos	Sebastian	Sebastian
Počet vzešlých rostlin (ks/m ²)	329	410	325	365	288	339
Počet klasů (ks/m ²)	828	889	850	889	1015	1182
Výška rostlin (cm)	78,6	75,5	96,1	84,8	87,3	77,6
Počet zrn v klase (ks)	22	20	21	19	19	19
Výnos při 15% vlhkosti (t/ha)	5,00	5,76	6,29	6,47	7,07	7,27
HTZ (g)	44,3	45,4	43,3	42,7	44,3	42,6
Přepad zrna nad sítem (%)	76,0	81,1	80,5	82,2	84,2	80,4
N-látky (%)	11,0	11,5	11,8	12,5	11,2	11,7
Zisk (Kč/ha) (cena květen 2008 - 6200 Kč/t)	13313	11674	21311	16076	26147	21036
Zisk (Kč/ha) (cena září 2008 - 3500 Kč/t)	-187	-3878	4328	-1393	7058	1407

Díky dostatku vláhy vytvořila v tomto roce i standardní technologie dostatek klasů na m² a tak činil rozdíl pouhých 90 klasů na m² ve prospěch intenzivní pěstební technologie. To se projevilo na navýšení výnosu u intenzivní technologie pouze o 0,38 t/ha.

Tab. 4: Porovnání výsledků sledovaných znaků u použitých technologií v Červeném Újezdě v roce 2008

SLEDOVANÉ ZNAKY	TECHNOLOGIE		DIFERENCE
	INT	STA	INT/STA
Počet vzešlých rostlin (ks/m ²)	371	314	57
Počet klasů (ks/m ²)	987	897	90
Výška rostlin (cm)	79,3	87,3	-8,0
Počet zrn v klase (ks)	19	21	-2,0
Vlhkost sklizeného zrna (%)	14,1	13,7	0,4
Výnos při 15% vlhkosti (t/ha)	6,50	6,12	0,38
HTZ (g)	42,6	43,9	-1,3
Přepad zrna nad sítem (%)	81,2	80,2	1,0
N-látky (%)	11,9	11,3	0,6
Škrob (%)	61,9	63,6	-1,7

Tab. 5: Průměrné výsledky pokusných variant v jednotlivých letech

Technologie	2003		2004		2005		2006		2007		2008		Průměr 2003 - 2008	
	Výnos (t.ha ⁻¹)	N-látky (%)	Výnos (t.ha ⁻¹)	N-látky (%)	Výnos (t.ha ⁻¹)	N-látky (%)	Výnos (t.ha ⁻¹)	N-látky (%)	Výnos (t.ha ⁻¹)	N-látky (%)	Výnos (t.ha ⁻¹)	N-látky (%)	Výnos (t.ha ⁻¹)	N-látky (%)
STA	5,0	12,1	7,8	11,1	5,7	10,1	5,2	9,7	3,9	15,9	6,1	11,3	5,62	11,7
INT	6,1	11,4	9,4	11,0	7,2	10,6	7,1	10,1	4,1	16,1	6,5	11,9	6,73	11,8

V průměru šesti pokusných let přináší intenzivní pěstitelská technologie navýšení výnosů o 1,11 t/ha. Obdobné výsledky potvrzují i poloprovozní pokusy, které ověřují získané poznatky z přesných maloparcelkových pokusů v praxi (viz článek Výsledky poloprovozních pokusů s jarním ječmenem v roce 2008). Správná cesta pěstování jarního sladovnického je přiměřená intenzita, která je cíleně aplikována do podmínek daného podniku. Pravidlem zůstává, že největší úsporou v pěstební technologii, je citlivá a kvalitní práce

agronoma, který využívá nejnovějších poznatků z výzkumu a praxe.

Jarní ječmen neztrácí svoji atraktivnost pro pěstitele, která je dána nejen rozvinutým trhem, ale též dlouhodobě vyšší ziskovou marží v poměru k ostatním obilovinám. Cenový předpoklad pro sklizeň 2009 se pohybuje okolo 3600 Kč/t. Přiměřená intenzita pěstební technologie povede k rentabilní produkci.

Kontaktní adresa

Ing. Martin Hájek, tel: 224382533, fax: 224382535, Katedra rostlinné výroby, Česká zemědělská univerzita v Praze, Kamýcká 129, 165 21 Praha 6 – Suchbát, e-mail: hajekm@af.czu.cz